ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Miloslava Výborného a soudců Mgr. Petry Weissové a JUDr. Michala Mazance v právní věci žalobce: **J. V.**, proti žalovanému: **Krajský úřad Moravskoslezského kraje**, se sídlem 28. října 117, Ostrava, za účasti: I) Ředitelství silnic a dálnic, se sídlem Na Pankráci 56, Praha 4, zastoupené JUDr. Markem Křížem, Ph.D., advokátem se sídlem Masarykovo nám. 91/28, Karviná-Fryštát, II) Telia Carrier Czech Republic a.s., se sídlem K červenému dvoru 3269/25a, Praha 3, proti rozhodnutí ze dne 18. 6. 2015, čj. MSK 52281/2015, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 8. 2. 2017, čj. 22 A 98/2015-144,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává**.

IV. Osoby zúčastněné na řízení **nemají** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I.

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 18. 6. 2015, čj. MSK 52281/2015 (dále jen „napadené rozhodnutí“) zamítl jako opožděné odvolání žalobce proti rozhodnutí Magistrátu města Frýdku-Místku ze dne 11. 3. 2015, čj. MMFM 28913/2015 (dále jen „rozhodnutí správního orgánu prvního stupně“); tímto rozhodnutím správní orgán prvního stupně: 1) podle § 24 odst. 3 písm. a) bodu 3 zákona č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění), odňal žalobci vlastnické právo k jeho rodinnému domu a pozemkům ve prospěch vyvlastnitele, České republiky

s příslušností hospodaření s majetkem státu pro Ředitelství silnic a dálnic ČR (dále jen „ředitelství“), 2) podle § 24 odst. 4 písm. a) téhož zákona určil náhradu za uvedené odnětí vlastnického práva ve výši 1 278 260 Kč, kterou mělo ředitelství uhradit žalobci ve lhůtě do 60 dnů ode dne nabytí právní moci rozhodnutí, 3) podle § 24 odst. 3 písm. b) téhož zákona rozhodl, že věcné břemeno zřízené ve prospěch TellaSonera International Carrier Czech republic, a.s. (nyní Telia Carrier Czech Republic a. s.), váznoucí na předmětu vyvlastnění, se neruší, 4) podle § 24 odst. 3 písm. c) téhož zákona určil, že ředitelství je povinno zahájit uskutečňování účelu vyvlastnění nejpozději do dvou let ode dne nabytí právní moci vydaného rozhodnutí.

[2] Žalobce brojil proti napadenému rozhodnutí žalobou u Krajského soudu v Ostravě, který ji usnesením ze dne 22. 10. 2015, čj. 22 A 98/2015-10, odmítl pro opožděnost. Proti tomuto usnesení podal žalobce kasační stížnost spojenou s žádostí o osvobození od soudního poplatku a ustanovení zástupce. Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 14. 3. 2016, čj. 2 As 296/2015-108, přiznal žalobci osvobození od soudního poplatku za kasační stížnost a ustanovil žalobci zástupce pro řízení o kasační stížnosti. Rozsudkem ze dne 29. 6. 2016, čj. 2 As 296/2015-180, zrušil Nejvyšší správní soud usnesení krajského soudu ze dne 22. 10. 2015, čj. 22 A 98/2015-10 a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

[3] Krajský soud pokračoval v řízení o žalobě a usnesením ze dne 29. 9. 2016, čj. 22 A 98/2015-106, odňal žalobci se zpětnou účinností osvobození od soudních poplatků, současně zprostil funkce ustanovenou zástupkyni žalobce Mgr. Karin Ponczu Hadwigerovou (již třetí v pořadí ustanovenou zástupkyni), a zamítl návrh žalobce na ustanovení zástupce.

[4] Proti tomuto usnesení se žalobce bránil kasační stížností, kterou Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 21. 12. 2016, čj. 5 As 240/2016-31, zamítl.

II.

[5] Žalobce se následně v řízení před krajským soudem žádostí ze dne 27. 1. 2017 opakovaně domáhal přiznání osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce (dále jen „opakovaná žádost“). Opakovanou žádost stěžovatele krajský soud usnesením ze dne 8. 2. 2017, čj. 22 A 98/2015-144, odmítl pro překážku věci rozhodnuté (dále také jen „napadené usnesení“), jelikož v ní žalobce „*neuvedl žádné nové skutečnosti rozhodné pro přiznání, resp. nepřiznání osvobození od soudních poplatků, kdy zejména nepopřel existenci realizovatelné pohledávky ve výši 1 278 260 Kč.*“ K tomu odkázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 7. 2013, sp. zn. 29 Cdo 1301/2013, podle nějž „*[p]ozději podané (nové) žádosti téhož účastníka o přiznání osvobození od soudních poplatků může soud vyhovět jen tehdy, změní-li se u účastníka (žadatele) poměry, z nichž soud vycházel v původním (zamítavém) rozhodnutí pro účely právního posouzení původní žádosti.*“ Závěry uvedené v citovaném usnesení Nejvyššího soudu považoval za přenositelné i do podmínek správního soudnictví; poukázal i na obdobné závěry, k nimž dospěl Krajský soud v Praze v usnesení ze dne 10. 6. 2015, čj. 48 A 22/2014-54.

III.

[6] Usnesení krajského soudu napadá žalobce (dále jen „stěžovatel“) včasnou kasační stížností a navrhuje je zrušit a vrátit věc krajskému soudu k dalšímu řízení. V kasační

stížnosti ze dne 13. 3. 2017 a v následném doplnění a upřesnění stížnosti ze dne 15. 5. 2017, 24. 8. 2017 a 29. 8. 2017 uplatňuje v souhrnu pět skupin námitek.

[7] Ve vztahu ke kasační stížností napadenému usnesení krajského soudu stěžovatel namítá, že tvrzení ředitelství, podle nějž stěžovatel disponuje finanční částkou ve výši 1 278 260 Kč, se nezakládá na pravdě. Tato částka představující náhradu za odnětí vlastnického práva k jeho rodinnému domu a pozemkům ve prospěch ředitelství je uložena u Obvodního soudu pro Prahu 4 a stěžovatel nemá možnost s částkou nakládat. Stěžovatel rovněž popírá, že by byl ředitelstvím kdykoli vyzván ke sdělení bankovního spojení pro výplatu částky 1 278 260 Kč. Krajský soud podle stěžovatele pochybil, pokud při posouzení jeho majetkových poměrů vyšel ze sdělení ředitelství, z nějž mělo vyplývat, že stěžovateli vzniklo právo na výplatu částky 1 278 260 Kč, aniž by stěžovateli poskytl možnost se k takovému důkazu vyjádřit. Podle stěžovatele se jedná o nezákonný důkaz.

[8] Stěžovatel doplňuje, že finanční prostředky mu nebyly pravomocně přiznány, jelikož projednávaná věc nebyla krajským soudem doposud meritorně rozhodnuta. Stěžovatel považuje za nesmyslné, aby mu krajský soud odpíral právo na přístup k soudu tím, že nevyhoví jeho návrhu na ustanovení advokáta s odůvodněním, že má k dispozici částku 1 278 260 Kč. Zdůrazňuje, že soud nezohlednil skutečnost, že stěžovatel by v případě úspěchu ve věci musel celou částku vrátit. Případným použitím této částky k úhradě nákladů řízení by se vystavil riziku, že by následně při úspěchu ve věci samé nemohl náhradu za vyvlastnění ředitelství v plném rozsahu vrátit.

[9] Stěžovatel dále odkazuje na řízení o kasačních stížnostech vedených u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 4 As 284/2015, 2 As 296/2015 a 3 As 2/2016, v nichž jej soud osvobodil od soudních poplatků a ustanovil mu zástupce z řad advokátů. Tvrdí, že od té doby u něj nenastala žádná změna poměrů. V této věci podle stěžovatele Nejvyšší správní soud postupoval správně, když nebral v potaz pohledávku ve výši 1 278 260 Kč (která je tak jako tak nevymahatelná a nerealizovatelná) a stěžovatele od soudního poplatku osvobodil a ustanovil mu zástupce.

[10] Rozhodnutí správního orgánu prvního stupně, kterým bylo mimo jiné rozhodnuto o odnětí vlastnického práva stěžovatele k jeho rodinnému domu a pozemkům ve prospěch ředitelství, je založeno na *„nepodložených tvrzeních“*; rozhodnutí považuje za nezákonné a nicotné. Stěžovatel má důvodné podezření, že veřejné listiny a jiné části spisového materiálu byly v projednávané věci falšovány, proto z nich nelze vycházet.

[11] Stěžovatel dále v kasační stížnosti a jejím doplnění a upřesnění rozsáhle a ne zcela srozumitelně popisuje svoji životní situaci a argumentuje proti rozhodnutí správního orgánu prvního stupně a napadenému rozhodnutí. Žádá též o možnost vyjádřit se k důkazům prováděným před Nejvyšším správním soudem a případně o nařízení ústního jednání, při němž by se k těmto mohl vyjádřit.

IV.

[12] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

V.

[13] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[14] Kasační stížnost není důvodná.

[15] Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že předmětem přezkumu v projednávané věci je usnesení krajského soudu o odmítnutí opakované žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků a návrhu na ustanovení zástupce. Může se proto zabývat pouze námitkami stěžovatele směřujícími proti tomuto rozhodnutí. Nemůže posuzovat námitky napadající usnesení krajského soudu ze dne 29. 9. 2016, čj. 22 A 98/2015-106, o zproštění funkce zástupkyně, odnětí osvobození od soudních poplatků a zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce, proti němuž stěžovatel ostatně již dříve neúspěšně brojil samostatnou kasační stížností, o níž bylo rozhodnuto rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2015, čj. 5 As 240/2016-31. Nemůže se zabývat ani námitkami týkajícími se meritorního posouzení věci samé, jež je předmětem řízení vedeným krajským soudem pod sp. zn. 22 A 98/2015 (v níž se soud zabývá přezkumem napadeného rozhodnutí o vyvlastnění). V řízení o žalobě je k jejich posouzení povolán prvořadně krajský soud.

[16] Žádosti žalobce o osvobození od soudních poplatků a ustanovení advokáta bylo nejprve vyhověno usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 3. 2016, čj. 2 As 296/2015-108. Nejvyšší správní soud při posouzení žádosti vyšel z „*Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech*“ přiloženého k žádosti ze dne 10. 2. 2016 (dále jen „žádost ze dne 10. 2. 2016“). V tomto potvrzení uvedl, že nemá žádný příjem, jeho majetek tvoří zbývající pozemky v hodnotě přibližně 48 000 Kč, ojetý osobní automobil r. v. 1998 v hodnotě přibližně 12 000 Kč, chatka na úpatí B. v hodnotě přibližně 400 000 Kč a zbylé úspory ve výši 44 000 Kč. Z potvrzení dále vyplývalo, že stěžovatel má 5 dětí, z nichž 2 již studují mimo bydliště v jiném městě a 3 děti (rok narození X, X a X) s ním a jeho manželkou na rodičovské dovolené žijí ve společné domácnosti; dítě narozené v roce X trpí dětskou mozkovou obrnou.

[17] Ze sdělení ředitelství ze dne 26. 9. 2016, založeného na čl. 104 soudního spisu, následně vyplynulo, že stěžovatel byl ředitelstvím vyzván ke sdělení bankovního spojení pro zaslání náhrady za vyvlastnění podle rozhodnutí správního orgánu prvního stupně. Stěžovatel na výzvu nereagoval, proto byla náhrada ve výši 1 278 260 Kč složena do soudní úschovy ve prospěch stěžovatele. Tu přijal Obvodní soud pro Prahu 4 usnesením ze dne 9. 6. 2015, čj. 34 Sd 56/2015-10 (čl. 104 spisu krajského soudu) do úschovy pro splnění závazku vyplývajícího z rozhodnutí správního orgánu prvního stupně o vyvlastnění.

[18] Na základě výše uvedených zjištění, že stěžovatel má možnost nakládat s částkou ve výši 1 278 260 Kč, kterou neuvedl v žádosti ze dne 10. 2. 2016, odňal krajský soud usnesením ze dne 29. 9. 2016, čj. 22 A 98/2015-106, stěžovateli se zpětnou účinností osvobození od soudních poplatků, jelikož poměry stěžovatele přiznání osvobození neodůvodňovaly (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Současně zamítl i jeho žádost o ustanovení zástupce.

[19] V nyní projednávané věci stěžovatel napadá usnesení krajského soudu o odmítnutí opakované žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků a návrhu na ustanovení zástupce ze dne 27. 1. 2017.

[20] Nejvyšší správní soud ve své judikatuře připustil, že mohou existovat okolnosti, za kterých je přípustná opakovaná žádost o osvobození od soudních poplatků. Bude tomu tak zejména tehdy, pokud pozdější žádost obsahuje nové, dříve neuplatněné skutečnosti, např. došlo-li ke změně poměrů účastníka řízení (viz např. rozsudky ze dne 17. 6. 2008, čj. 4 Ans 5/2008-65, ze dne 5. 8. 2009, čj. 4 As 12/2009-119, nebo ze dne 28. 7. 2011, čj. 8 As 65/2010-106). Stěžovatel v nyní posuzované věci v opakované žádosti pouze prohlásil, že podle jeho názoru s částkou 1 278 260 Kč nemůže nakládat, jelikož mu nebyla vyplacena. Z toho dovozoval splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení advokáta. Stěžovatel však v opakované žádosti neuvedl žádné nové skutečnosti ani důkazy, které by osvědčovaly změnu jeho poměrů oproti stavu, který tu byl v době, kdy mu krajský soud usnesením ze dne 29. 9. 2016, čj. 22 A 98/2015-106, odňal osvobození od soudních poplatků a zamítl jeho žádost o ustanovení advokáta.

[21] Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že je na žadateli o osvobození od soudních poplatků, aby v souladu s § 36 odst. 3 s. ř. s. doložil nedostatek prostředků. Soud zde nepostupuje z úřední povinnosti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, čj. 7 Azs 343/2004-50). Bylo tedy na stěžovateli, aby prokázal změnu poměrů, která by odůvodňovala opětovné rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků. To se nestalo. Stěžovatel tvrdil, ale neprokázal, že není oprávněn nakládat s částkou 1 278 260 Kč, která mu byla pravomocně přiznána rozhodnutím správního orgánu prvního stupně o vyvlastnění a která byla ředitelstvím složena do úschovy u Obvodního soudu pro Prahu 4. Na tom nemůže ničeho změnit ani tvrzení stěžovatele, že mu částka 1 278 260 Kč nebyla připsána na jeho bankovní účet. O možnosti nakládat s pravomocně přiznanou částkou svědčí obsah výše označeného usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4. Je pouze na stěžovateli, aby svého práva na výplatu této částky využil. Poměry stěžovatele tedy zjevně osvobození od soudních poplatků neodůvodňují, krajský soud proto nepochybil, pokud opakovanou žádost stěžovatele osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce odmítl.

[22] Nejvyšší správní soud neshledal důvodnou stěžovatelovu námitku, podle níž nemůže nakládat s částkou 1 278 260 Kč a použít ji k úhradě soudního poplatku (a případných nákladů právního zastoupení), protože v případě úspěchu ve věci samé by neměl k dispozici celou částku, kterou by měl ředitelství vrátit. Taková úvaha je mylná, neboť takto vynaložené náklady, mezi něž patří i zaplacený soudní poplatek a případné náklady právního zastoupení, by mu v případě úspěchu ve věci samé byly neúspěšným účastníkem (žalovaným) nahrazeny. Obavy stěžovatele, že by nebyl schopen vyplacenou náhradu za vyvlastnění v celém rozsahu vrátit, proto soud považuje za liché.

[23] Stěžovatel dále tvrdil, že mu krajským soudem nebyla dána možnost, aby se k usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 vyjádřil, a takový důkaz považuje za nezákonný. Nejvyšší správní soud k tomu uvádí, že tato námitka se vztahuje k usnesení krajského soudu dne 29. 9. 2016, čj. 22 A 98/2015-106, o odnětí osvobození od soudních poplatků a zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce, které není předmětem přezkumu v projednávané

věci. Obdobně není předmětem přezkumu v nyní řešené věci ani otázka, zda byl stěžovatel ředitelstvím vyzván ke sdělení bankovního spojení pro výplatu pro výplatu náhrady za vyvlastnění ve výši 1 278 260 Kč. Nejvyšší správní soud nad rámec nutného odůvodnění doplňuje, že stěžovatel posledně uvedenou námitku sám vyvrátil v doplnění kasační stížnosti ze dne 29. 8. 2017, v němž na straně 2 sám odkazuje na přípis ředitelství, v němž měl být požádán o sdělení bankovního spojení.

[24] Odkaz stěžovatele na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 2. 2016, čj. 4 As 284/2015-68, ze dne 14. 3. 2016, čj. 2 As 296/2015-108, a ze dne 27. 4. 2016, čj. 3 As 2/2016-64, kterými mu bylo přiznáno osvobození od soudních poplatků a ustanoven advokát, je nepřípadný. Z úřední činnosti je kasačnímu soudu známo, že v žádostech, které předcházely vydání výše označených unesení, stěžovatel neuvedl, že ředitelství složilo v jeho prospěch do úschovy u Obvodního soudu pro Prahu 4 částku ve výši 1 278 260 Kč představující náhradu za vyvlastnění nemovitostí stěžovatele. Tato informace vyšla najevo později v rámci řízení o žalobě ve věci vedené u krajského soudu pod sp. zn. 22 A 98/2015, a to na základě sdělení ředitelství ze dne 26. 9. 2016. Krajský soud následně stěžovateli osvobození od soudních poplatků odňal (viz shora odst. [16] až [18]). Závěry v odkazovaných usneseních Nejvyššího správního soudu proto nemohou být v nyní projednávané věci relevantní. O skutečnosti, že ředitelství ve prospěch stěžovatele složilo do úschovy částku 1 278 260 Kč, neměly senáty zdejšího soudu v okamžiku rozhodování o žádostech povědomost.

VI.

[25] S ohledem na výše uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.). O věci soud rozhodl bez jednání postupem podle § 109 odst. 2 s. ř. s.

[26] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti svědčilo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, neboť mu v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

[27] Osoba zúčastněná na řízení má podle § 60 odst. 5 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. právo na náhradu pouze těch nákladů, které jí vznikly v souvislosti s plněním povinnosti uložené soudem. Z důvodů zvláštního zřetele hodných může jí soud na návrh přiznat právo na náhradu dalších nákladů řízení. V projednávané věci Nejvyšší správní soud neuložil osobám zúčastněným na řízení žádnou povinnost a osoby zúčastněné na řízení také žádnou náhradu nákladů řízení nepožadovaly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně 17. října 2017

JUDr. Miloslav Výborný
předseda senátu